

so veliko pripomogle tamošnje gospodarske šole ob zimskem času. In kar se je obneslo pri slovanskih bratih na Češkem, gotovo bi ne škodovalo tudi gospodarstvu po naših krajih, n. pr. »zimski šola« v Konjicah za odrasle sinove kmetske iz okraja.

4. Dne 16. marcija letos so pri naši c. kr. pošti začeli rabiti nov poštni voz. Ta je pa dobil samo »nemški« napis. Glede napisa se je na predlog g. Jelena vzprejela sledeča resolucija: »Zborovalci dne 20. aprila 1902 pri obnem zboru društva »Straža« zbrani obžalujejo, da se je za poštni voz Zreče-Konjice oskrbel napis samo nemški. S tem se naše ljudstvo slovensko čuti žaljeno. In zborovalci naročajo društvenemu odboru, naj ukrene vse potrebno, da bode poštni voz pri slavnem c. kr. poštenem uradu v Zrečah dobil napis tudi slovenski, in sicer s črkami jednako velikimi, kakoršne so (bodo) črke za besedilo nemško«. Odbor je sklep že naznanil na dotično oblastvo v Gradcu.

5. Starosta narodnjakov in domoljubov ovokrajnih, g. Kovač-Pintar, nas je navduševal za marljivo prebiranje knjig in časnikov; v istih najdeš najraznovrstnejše nauke, ki so državljanu potrebni. Rekel je, da zborovalci pač z veseljem lahko vzamejo na znanje, da na ime društva prihaja 80 odtisov mladeniški navdahnjenega lista »Naš Dom«, potem 27 listov že skozi 36 let neutrudljivo za kmeta se potegujočega časnika »Slovenski Gospodar« s priložo »Naš Dom«, 10 komadov »Domoljuba«, ter konča s sklepom: »Zborovalci obljubijo, da si hočejo vsaki po svoji moči prizadevati, naj bi se po občini vdomačili časniki, ki delujejo po lepem slovenskem geslu: Vse za vero, dom, cesarja!«

6. Gosp. Hinko Dobnik je podal kratek vpogled v gibanje med mladino; s pohvalo je kazal na mladeniče in dekleta po Slovenskih Goricah in podrugod ter izrazil željo, naj bi tudi pri nas mlajši naraščaj rad pripomagal, da bi se vtrjevala krščanska omika in s to omiko da bi se povspeševalo blagostanje v našem kraju. Govornik je prisolil še nekoliko besedic za blagostanje društvene blagajnice. In to ugodno priložnost je uporabil blagajničar, g. Kotnik, da je med zborovalce prihitel — s krožnikom v roki.

7. Konečno je gospod načelnik omenjal še nekih društvo zadevajočih rečij, in svoj govor sklepajoč spominjal se očeta katoliškega sveta, slavnovladajočega starčka Leona XIII. in ob enem mil. gospoda knezoškofa našega, pa očeta državljanov avstrijskih,

svetlega cesarja. V znamenje globokega spoštovanja do omenjenih visokih oseb so se zborovalci primerno odzvali. In stem je svoje zborovanje za sedaj zaključilo društvo »Straža« v Zrečah.

Naše šole.

Iz govora drž. posl. dr. Ignacija Žitnika, dne 15. aprila 1902.

Dovolite mi tudi nekoliko besed o Štajerskem. Dogodki na dveh ljudskih šolah jasno dokazujejo, kako izgleda ona hvalisana nepristranost višjih oblasti. Nemška ljudska šola v Slov. Gradcu je dobila za 105 otrok, ki so naznanjeni za šolo, takoj tretji razred, a slovensko-nemška šola za okolico, katero obiskuje 205 otrok, ni dobila od deželnega šolskega sveta vključno prošnjam in obljubam četrtega razreda, ampak naznanilo, da visoke-hvalevredni (!) deželni šolski svet ne dovoli razširjenja te ljudske šole. To dvojno mero javno pribijem. Za nemško šolo se je zgonilo onih 105 otrok najbolj na ta način skupaj, da je moralo mnogo slovenskih delavcev vpisati svoje otroke v nemško šolo, ako niso hoteli, da izgubijo zaslužek. Za to nemško šolo sta sūdmarka in nemški šulferajn dovolila posojila in iz Berlina se je darovalo 2000 mark, gotovo ne brez zahteve, da se le v nemškem jeziku poučuje. Jako značilno je tudi, kaj se je zgodilo z ustanovami, ki so prej bile na skupni ljudski šoli. C. kr. deželni šolski svet je imenoval pri razdelitvi šol mestno šolo hčerko okoliške šole. A navzlic temu si privaja krajni šolski svet nemške šole, ustanove slovensko-nemške šole za se, in nevarnost je, da se bo njegovi želji tudi ugodilo.

V Rogački Slatini je tri leta vzdrževal nemški šulferajn enorazredno nemško šolo. Ker se je šulferajn zavezal samo za tri leta, bila je šola v nevarnosti, ako bi ne priskočil deželni šolski svet na pomoč. Sklenil je šolske okoliše razdeliti in ustanoviti nov šolski okoliš za Rogačko Slatino. (Smeh.) Kopalniška občina ima samo 88 hiš, od teh jih je 20 kopalniških hiš, za šolo godnih otrok je v občini 48, izmed katerih jih 12 obiskuje slovensko, 36 pa nemško šolo. Celi prejšnji šolski okoliš Sv. Križ tik Slatine obsega 12 občin, izmed katerih je seveda kopalniška občina najkrepkejši davkoplačevalec, ostale 11 občin so ubožne. In kaj je storil deželni šolski svet? Deželni šolski svet je ukrenil, da ima teh 11 občin v novem šolskem okolišu sezidati novo šolsko poslopje, ki je proračunjeno na 40.000 K. Ako se to

zgodí, so omenjene 11 občin gospodarstveno uničene.

Še jeden izgled s Štajerske! Jako napete so šolske razmere v Ormožu. Tudi tukaj je trpel boj za šolo desetletja. Ko se je leta 1893 ustanovila v mestu popolnoma nemška ljudska šola s tremi razredi, so si Slovenci morali v okolici zidati novo šolo.

Zanimiv je neki dogodek ob priliki tega boja. Bilo je na rojstni dan Njegovega Veličanstva dne 18. avgusta, ko so se otroci nemške šole branili v cerkvi peti cesarsko pesem, in zvečer so uprizorili hude izgredne (demonstracije) proti Slovencem ter klicali »pereat« in »hoch die Deutschen«, vse to pred očmi njegovega šolskega vodje.

Dva Ormožanca (g. Fr. Gomzi in g. dr. Geršak) sta se nad tem pritožila v ulogi na c. kr. naučno ministerstvo. Sledilo pa je iz tega, da je šolski vodja omenjena gospoda in dve priči tožil radi razžaljenja časti. Prva dva sta se obsodila vsaki na 100 K, priči sta bili oproščeni. — Tako se poplačuje domoljubje Slovencev!

Gospodarstvo štajerske dežele.

Na javnih ljudskih in meščanskih šolah je bilo v šolskem letu 1899/1900: 1. z vsposobljenim spričevalom 1493 učiteljev in 643 učiteljic, 2. z zrelostnim izpitom 107 učiteljev in 152 učiteljic, 3. brez svedočbe 38 učiteljev in 31 učiteljic. Skupaj 1638 učiteljev in 826 učiteljic. Vseh skupaj toraj 2464.

Med tem, ko se je prejšnja leta število učiteljev od leta do leta množilo, se je taisto leta 1900 prvokrat za 7 zmanjšalo. Število učiteljic pa se množi.

Krščanski nauk je podučevalo 780 duhovnikov in 9 svetnih učiteljev.

V ženskih ročnih delih je podučevalo 315 industrijskih učiteljic, zraven pa še 411 ljudskih učiteljic.

Tega poduka se je vdeleževalo na 646 šolah 60.822 deklie.

V francoskem jeziku je podučevalo 7 in v angleškem 1 učiteljica.

Na 815 šolah se je podučevalo v telovadbi. Od teh šol je imelo 715 posebni prostor za telovadbo in 542 telovadno orodje.

Šolskih vrtov je bilo 158, sadonosnikov 52, vrtov za zelenjavo 158, sadonosnikov in vrtov za zelenjavo 377, čebelnjakov je imelo 129 šol.

Kot mladenič je bil priden in delaven in dobil je v zakon pridno, bogaboječo deklico, Mohorjevo Reziko. Hitro jima je preteklo osem let njunega zakona. Gospodarstvo je dobro uspevalo in bogastvo je rastlo od dne do dne.

Jože in Rezika sta živela v lepi zakonski složnosti, sosebnosti, ko jim je delala veselje šestletna hčerka Francika.

Pa kmalo je zapustila sreča dobro družino, pri kateri se je tako v obilni meri prikazala. Saj malokdaj na jednem in istem mestu dolgo ostane, posebno ako pozabimo Boga. Tako se je tudi tukaj zgodilo:

Bilo je v nedeljo po rani službi Božji. Ljudstvo je vrelo iz cerkve ter se polagoma izgubljalo po raznih potih proti domu. Tudi naš Jože je hitro korakal mimo nove krčme, katero je pred kratkim kupil neki tujec, Waldman.

»No Jože, kam se ti tako mudi? mar misliš, da boš na večno na sveti, da si ne privoščiš niti kupice vina; kam bodeš z denarji?« — Tako je prijel Jožeta Ivankov Miha. In ko se v tem prikaže na pragu nov oštir, ki mu tudi prigovarja, ni si upal odreči.

V gostilniški sobi je bilo zbranih že več pivcev kmetov, h katerim je hotel tudi Jože prisesti, ali Miha ga je potegnjal za rokav in

potisnil v stransko sobo, kjer je bilo vse bolj »nobel« in zbranih tudi že več trške gospode! Na mizi so ležali časniki, iz katerih so gospodje zajemali svojo modrost, ter zdaj pa zdaj kakor besni udrihali po ubogem Slovenstvu in katoliških duhovnikih. Posebno je iztezaval svoj dolgi vrat nek zakotni pisac in kvasil poleg mogočno, da ni Boga, da ni pekla in da človek nima duše, in druge take duhovitosti.

»Vidiš, Jože! to so ti učeni gospodje, škoda, da nisi bil že prej med nami.« — Tako je govoril Miha Jožetu, ki je bil precej neveden in mislil, da je resnica, ako kdo v gosposki suknji in še tak učeno govori. Pri vsem tem pa seveda Miha ni pozabil pridno naročevati pijače. Nevede se ga je Jože nalezl in postal k zadnjemu čisto pogumen. Gospodje so ga kovali med zvezde in s tem ganili njegovo častitljivost. Jože je plačal za vse in še le pozno sta se gugala z Mihom proti domu.

»No, Jože! sedaj vem za gotovo, da boš naš, da boš držal z nami. Koj jutri moreva ti naročiti tiste nove »cajtinge«, brez katerih sedaj noben kmet ne more biti, kateri hoče kaj veljati.«

»Da, da«, jecljal je Jože, »pri-di jutri k meni, saj klet še ni prazna in pila ga bova.«

Poleg pa je meril cesto in se zatekel sedaj na jedno sedaj na drugo stran, kot bi se kaki nevidni duhovi kockali z njim. »Ne pozabi, jutri gotovo pridem«, — dejal mu je Miha, ko sta prišla do Jožetovega doma.

Žena, ki je s strahom pričakovala moža, mu je pomagala blatno obleko sleči in mu pomagati v posteljo, tolažeč se, da je mož po naključju zabredel v slabo družbo.

(Konec prihodnjič)

Smešničar.

Izpred sodišča. Sodnik: »Zakaj niste sprejeli smodke od svojega nasprotnika?« — Toženec: »Ker nisem hotel, gospod sodnik!« — Sodnik: »Kaj pa vam je rekel nasprotnik?« — Toženec: »Ti si neumen — gospod sodnik!«

Žena: »Možje so vedno krivi prepira. Najbrž je bil tudi v prvem človeškem sporu mož vzrok vsega zla in je on poprej grešil kakor žena.« — »Jaz mislim tudi, da je tako, zaradi tega je dal Bog možu ženo za pokoro.«

S šolskimi potrebščinami je bilo predvidenih jako dobro 180 šol, dobro 400, zadostno 263 in nezadostno 22 šol.

Podučevalo se je na 181 s prav dobrim vspehom, na 442 z dobrim, na 207 z zadostnim in 35 šolah z nezadostnim vspehom.

Prav marljivih učiteljev je bilo 1380, marljivih 1276 in 133 manje marljivih.

Na 58 zasebnih šolah je bil podučni vspeh različen in sicer na 21 prav dober, na 33 dober, na 4 zadosten.

Kaki so stroški za šolstvo? V šolskem letu 1899/1900 so znašala

1. Plačila učiteljev in funkcijske doklade	3.550.456,65 K
2. Starostne doklade	750.579,36 »
3. Nagrade za one, ki so čez mero podučevali	9.978,14 »
4. Nagrada za poduk v veronauku	92.026,29 »
5. Podpore	7.010,— »
6. Stroški za okraj. knjižnice	2.474,42 »
7. Okrajni učiteljski zbori	9.590,82 »
8. Deželni učiteljski zbori	1.021,90 »
9. Razni stroški	5.735,24 »

Skupaj . . . 4.428.872,82 K

L. 1898/99 so znašali ti stroški 3.555.259,76 K. Stroški so se torej pomožili za 873.613,76 K.

K tem stroškom, katere plačuje dežela, se vštejejo še stroški raznih krajnih šolskih svetov. — Krajni šolski sveti so potrošili 883.396,19 K. A od mnogih krajnih šolskih svetov se ni predložil račun; ti stroški znašajo gotovo jeden milijon kron.

V zavodu za gluhe in slipe je bilo leta 1900/1901 63 dečkov in 69 deklic, skupaj torej 132 gojencev. Stroški za vsakega so znašali l. 1900: 399 K.

Cesta Ljubno-Lučje-Solčava je v slabem stanju. Deželni stavbeni urad je poslal okrajnemu odboru v Gornjem gradu načrt za popravo te ceste. Okrajni odbor se je obrnil do vlade za zdatno podporo.

Dravski most pri Marenbergu bode stal 77.000 K. Dežela plača v treh letih 20.000 K. Nek most v Slovenjegraškem okraju med Celjem in Slovenji gradcem, v sporočilu deželnega odbora imenovan »Fuchsmühl« je proračunjen na 29.000 K.

Uravnava reke. Deželni odbor je razvrstil po večji ali manjši potrebi uravnava in popravo vodnih strug v tri oddelke. Prvi oddelek bo stal 15.800.000 K, drugi oddelek 10.728.000 K, tretji oddelek 8.119.000 K. Skupaj torej okroglih 35 milijonov.

Deželni odbor se je obrnil do vlade, naj pripomore k tej uravnavi z izrednim doneskom.

Državni zbor.

Dunaj, 30. aprila 1902.

Proračunska obravnava

traja že brez konca in kraja in še ne zna nihče, kedaj se bo končala. Prišlo je na vrsto že okoli 200 govornikov in še jih bo govorila kakšna stotina. Na vrsto ima priti v tekočem zasedanju še novi davek na železnične vožnje karte in o znižanju cene soli za živino. Prihodnji teden pa sploh ne bo nobene seje, ker bodo zborovale delegacije.

Te dni se je vršila razprava o davkih, ki je bila končana 29. aprila.

1. Zemljiški davek se je znižal že pred nekaterimi leti za 5 milijonov kron. Poprej se ga je odrajtovalo 75 milijonov kron; po tem znižanju 70 milijonov. Vsled novega osebne dohodninskega davka se pa zemljiški davek še dalje zniža za 15 odstotkov, to je za 9.675.580 kron in znaša za leto 1902: 54.800.000 kron. Vsled uim se pa zemljiškega davka zopet vsako leto odpiše za blizu 3 milijone kron. Leta 1900 se ga je iz tega vzroka odpisalo na Štajerskem 90.997 kron.

2.) Hišni davek je nesel leta 1900: 70.040.907 kron; za leto 1902 je proračunjen na: 71.020.000 kron. Hišni davek je v Avstriji neznesen. V proračunskem odseku se

je zahtevalo od vlade, naj predloži načrt zakona, s katerim se naj zniža ta davek in je finančni minister obljubil, da hoče ugoditi tej želji.

3. Poslopja, katera so prosta najemninskega davka, pa morajo plačevati petodstotni davek, od tega dohodka bojo vrgla državi l. 1902: 6.200.000 kron.

4. Splošna pridobnina je proračunjena na 34.400.000 kron. Leta 1901 je nesla 35 milijonov kron.

5. Krošnjarina je proračunjena na 280.000 kron.

6. Pridobnina od podjetij, ki morajo nalagati javne račune, je proračunjena na 50.995.000 kron.

7. Rentnina na 7 in pol milijona kron.

8. Osebna dohodnina na 48.250.000 kron. Leta 1900 je moralo plačati osebni dohodninski davek 800.257 oseb, na Štajerskem 44.457 oseb.

9. Davek od uradniških plač. Uradniki, ki imajo letne plače čez 6.400 kron, morajo plačevati posebni davek, ki je proračunjen za leto 1902 na 1.820.000 kron.

10. Pristojbine od davčnih izterjatev bodo dale 1.955.000 kron.

11. Zamudne obresti 915.600 kron.

Vsi dohodki od direktnih davkov so proračunjeni za leto 1902 na: 278.235.600 kron. Štajarska je dobila od osebne dohodarine leta 1900: 331.130 kron, Kranjska 76.551 kron.

Deset govornikov se je oglasilo k besedi pri tej točki. Vsi so se pritoževali o neznesnem bremenu, ki ga nalagajo razni davki davkoplačevalcem. Nekateri govorniki so dolžili davčne nadzornike, ki prehudo pritiskajo davčni vijak in vsled tega dobijo boljše službe od drugih, ki tega posla tako dobro ne razumejo. Večkrat je vmes posegel finančni minister sam ter zagovarjal svoje uradnike.

Govoril je pri razpravi o dohodkih tudi vsenemški poslanec iz Lipnice Malik, ki je med drugim dolžil katoliške duhovnike, da zamolčijo svoje dohodke, da plačujejo premalo davkov. Temu kričaču je ugovarjal poslanec Žičkar jako ostro in krepko.

Carina

(za uvoz tujega blaga, n. pr. vina, kave, itd.) bo nesla 100.159.100 kron, torej za blizu 10 milijonov manje, kakor leta 1901 in sicer radi tega, ker se ne uvaža več toliko kave in laškega vina, kakor prejšnja leta.

Vsi indirektni davki (užitninski davki od žganja, vina, piva, mesa, sladkorja itd.) s carino vred bodo znašali 905.714.637 kron torej trikrat več, kakor direktni. Žganjarija bo nesla skupaj državi 90 milijonov kron; od tega pa mora država dati deželam 19.200.000 kron.

Davek od sladkorja	znaša	95.900.000 kron,
» » vina in mošta	»	11.050.000 »
» » piva	»	77.800.000 »
» » mesa	»	15.550.000 »
» » mineral. olja	»	17.400.000 »
za sol bo dobila država	.	45.912.000 »
tobakarji bodo plačali	.	220.101.200 »
koleki bodo nesli	.	44.590.000 »
razne takse bodo nesle	.	5.300.000 »
razne pristojbine bodo nesle	.	96.555.000 »
loterija bode nesla	.	30.535.000 »
mitnice bodo nesle	.	2.071.900 »

O mitnicah je bila 29. aprila zanimiva razprava. Krščanski socijaleci so predlagali, naj se s prihodnjim 1. julijem mitnice odpravijo. Za predlog so glasovali tudi Slovenci. Finančni minister je obljubil, da nehajo mitnice s prihodnjim novim letom. Predlog krščanskih socijalcev je bil odklonjen s 133 proti 113 glasom.

Dopisi.

Od Sv. Petra pri Mariboru. (Slavnosten dan). Dne 20. aprila t.l. se je obhajala pri nas slovesnost, kakoršne Št. Peterska župnija že dolgo ni videla in je menda kmalu tudi ne bo. Po občeznani požrtvovalnosti in

vsestranskem prizadevanju č. g. župnika in duh. svetovalca Martina Jurkoviča so si namreč župljani omislili krasno podobo sv. Družine, koje blagoslavljanje se je vršilo pretečeno nedeljo nad vse veličastno in ganljivo. Pravi sijaj vsej svečanosti so podelili premil. knez in škof, ki so na prošnjo č. g. župnika sami blagovolili priti blagoslovit to podobo. Že na predvečer so krasni slavoloki s primernimi pomenljivimi napisi, ljubki drevo-reži prirejeni iz zelenega smrečja in prepreženi z bujnimi vencii dišečih cvetic naznanjali, da se Št. Peter pripravlja na izvanredno slavnost. Ko je odzvonilo »Zdrava Marija«, se zasliši toli priljubljeno trjančenje, med odmori se je razlegalo mogočno pokanje možnarjev daleč čez Slovenske gorice in tje čez Dravsko polje, množica ljudstva pa je občudovala umetni ogenj, ki se je v povzdigo svečanosti na predvečer priredil.

A najbolj željno se je pričakovalo prihodnjega dne. Končno je napočil toliko zaželjen dan, kojega so spet na vsezgodaj naznanili miloubrani glasovi zvonov in mogočno doneči streli. Okoli 9. ure se pripeljejo milostljivi knez in škof, kojih je pričakovalo obilno število ljudstva, dasiravno je bil slovesen vhod v cerkev napovedan še le ob 10. uri. Proti deseti uri začel se je pomikati sprevod v cerkev. Ko so premilostljivi knez in škof podobo slovesno blagoslovili, so ob asistenci preč. gg. stolnega dekana K. Hribovskega, stolnega župnika Bohinca in stolnega kanonika Mlakarja ter mnogih drugih č. gg. duhovnikov peli pontifikalno sv. mašo. Po dokončani sv. maši so stopili na prižnico ter so vernikom v ginljivih besedah priporočali češčenje in posnemanje sv. Družine Nazareške. K sklepu so še prevzvišeni vladika vernikom podelili svoj višepastirski blagoslov.

Popoldne so preč. gosp. prelat in stolni dekan K. Hribovšek peli lavretanske litanije. Lep in ginljiv prizor se nam je pokazal po opravljeni popoldanski službi božji. Zunaj cerkve namreč so čakale matere, ki so pripeljale ali prinesle svoje majhne otročiče, da bi jih premilostni nadpastir blagoslovili, kar so tudi drage volje storili.

Tako se je končala ta za celo faro toli pomenljiva in lepa slovesnost, ki bo gotovo vsem faranom ostala živo v spominu že zavolj tega, ker so imeli v svoji sredini premilega nadpastirja. Prevzvišeni so nazadnje še obiskali zavod č. g. solskih sester, katere so po napornem delu istega dne pripravile mično zabavo. Njih gojenke so namreč predstavljale sv. Pavla v slikah z živimi podobami in igrokaz s petjem »Odpadnikova sestra«; oboje izvorno delo in izborna uprizorjeno od č. sestre M. Vspodbujevalne besede prevzvišenega vladike bodo kakor č. sestre bodrile v njihovem blagem poklicu, tako tudi njih gojenke mogočno nagibale k vztrajnosti in gorečnosti.

Sevnica ob Savi. (Naša občina) je postala udova vsled odstopa gospoda župana. Dasiravno homo imeli na jesen nove volitve, vendar je gospod župan prostovoljno ostavil to častno službo. Vodstvo občine je prevzel začasno najstarejši občinski svetovalec, posilinemec Anton Smrekar. Dvakrat je že povabil gospode odbornike k izvolitvi novega župana, a nikdar jih ni bilo zadostno število. Pa to ni nič novega, saj težavnejšega posla ni, kakor naš sevniski odbor skupaj zbrati k sejam in drugim posvetovanjem. Kmetje še že pridejo bodisi v nedeljo ali delavnik, gospodje iz trga pa nimajo časa, ob nedeljah ne, ker so večinoma obrtniki, ob delavnikih pa nočejo priti. Kmetom je seve bolje pri rokah, ko ima eden dve uri, drugi imajo pa po eno uro hoda. Misli bo kdo, da je gospod župan radi tega odstopil. O ne!

Meseca marcija smo čitali v »Sloven. Gospodarju« o neki čudni uganki, a zdaj nam jo je stavil gospod župan. Kakor je bilo rečeno o tisti uganki, da bi jo gospodje tržani lahko rešili ko bi hoteli, kmetje bi jo pa radi, pa je ne morejo, ker jih je komaj ena tretjina v odboru. Priporočati bi bilo celemu